

ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПІДХОДІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ПЕРІОД СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19

TRANSFORMATION OF MANAGEMENT APPROACHES IN THE IMPLEMENTATION OF STATE SOCIO-ECONOMIC POLICY IN THE PERIOD OF MODERN GLOBALIZATIONS IN PANDEMIC COVID-19

Пандемія COVID-19 породила безліч суперечок про майбутнє світової спільноти та привернула пильну увагу до процесів глобалізації, а світовий масштаб поширення COVID-19 та його наслідки різко розгорнули суспільний інтерес та увагу у бік глобальної проблематики. Важливо зазначити, що спалах пандемії припав на період багатогранної глобалізації, що почалася з другої половини ХХ століття. Відмінною особливістю цього етапу розвитку глобалізації є той факт, що тепер практично не залишилося жодної сфери суспільного життя, прямо чи опосередковано не залученої до даних процесів.

Коли йде мова про пандемію COVID-19, важливо усвідомити, що ця розмова стосується не будь-яких глобальних процесів взагалі, а тих, що протікають у суспільстві. Але, як свідчить сучасна глобалістика, всі глобальні процеси та пов'язані з ними проблеми тісно взаємопов'язані, отже загострення однієї з таких проблем прямо чи опосередковано посилює інші. Суспільство має усвідомити не тільки колосальну небезпеку цієї хвороби, а й те, що йому загрожує ще безліч інших не менш серйозних і реальних небезпек.

Пандемія COVID-19 якраз і змушує по-новому подивитися на нас самих, і на глобальний світ, в якому живемо, різні глобальні проблеми якщо не породжені глобальними процесами, то обумовлені ними. Пандемія COVID-19 – це лише одне з глобальних проблем людства, однак на поведінку та взаємини людей, на економіку та інші сфери суспільного життя, а певною мірою і на глобальний світовий порядок ця пандемія, безсумнівно, вплине. Сьогодні зросла соціальна, економічна та політична напруга в суспільстві, причому не лише в окремих країнах, а й у світовій спільноті загалом.

Ставлення владних інституцій до глобалізації неоднозначно пов'язане з різними точками зору на процеси глобалізації в умовах розвитку пандемії COVID-19, в яких можна побачити як серйозну загрозу сучасній економічній системі, так і засіб її прогресу. Органам державної влади необхідно швидко адаптуватися до нових умов, що виникають у ході глобалізаційних процесів, використати всі можливості внутрішніх резервів для соціально-економічної стабілізації на сучасному етапі.

Таким чином, і окремим державам, і світовій спільноті загалом потрібно доволі критично сприймати сучасний глобальний світ, адекватно оцінюючи його, проблема пандемії COVID-19 стала найважливішою на етапі розвитку глобальних контактів. Проте, всупереч видимій шкоді для світової економіки та передчасних позитивних висновків, саме пандемія COVID-19 стала переломним моментом зменшення глобалізаційних процесів і персоналізованих змін світової економіки в найближчому майбутньому.

Ключові слова: пандемія COVID-19, реалізація, глобалізація, державна соціально-економічна політика, трансформація, управлінські підходи, впливи.

The COVID-19 pandemic has sparked much controversy about the future of the world community and has drawn close attention to globalization, and the global spread of COVID-19 and its aftermath has sharply shifted public interest and attention toward global issues. It is important to note that the outbreak of the pandemic occurred during the period of multifaceted globalization, which began in the second half of the XX century. A distinctive feature of this stage of globalization is the fact that now there is virtually no sphere of public life, not directly or indirectly involved in these processes. When it comes to the COVID-19 pandemic, it is important to realize that this conversation is not about any global process in general, but about what is happening in society.

But, as modern globalism shows, all global processes and related problems are closely interrelated, so the exacerbation of one of these problems directly or indirectly exacerbates others. Society must be aware not only of the enormous danger of this disease, but also of the fact that it is threatened by many other no less serious and real dangers. The COVID-19 pandemic is forcing us to take a new look at ourselves and the global world in which we live, various global problems, if not caused by global processes, then caused by them. The COVID-19 pandemic is only one of the global problems of humanity, but the behavior and relationships of people, the economy and other spheres of public life.

Today, social, economic and political tensions in society have increased, not individual countries but also in the world community as a whole. The attitude of government institutions to globalization is ambiguously related to different views on globalization in the context of the COVID-19 pandemic, which can be seen as a serious threat to the modern economic system and a means of its progress. Public authorities need to quickly adapt to the new conditions that arise in the course of globalization processes, use all the opportunities of internal reserves for socio-economic stabilization at the present stage.

Thus, both individual states and the world community in general need to be quite critical of the modern global world, adequately assessing it, the problem of the COVID-19 pandemic has become paramount in the development of global contacts. However, despite the apparent damage to the world economy and premature positive conclusions, the COVID-19 was a turning point in the reduction of globalization processes and personalized changes in the world economy in the near future.

Key words: COVID-19 pandemic, implementation, globalization, state socio-economic policy, transformation, management approaches, impacts.

УДК 351.84:35.072.2:342.5 (477)

DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.29.4>

Будзин В. Р.

к. наук з фіз. культ. і спорту, доцент, завідувач кафедри спортивної медицини та здоров'я людини Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Постановка проблеми у загальному вигляді з важливими науковими і практичними завданнями. Пандемія інфекції COVID-19 загострила вже існуючі глобальні проблеми, ще більше виявивши глибинні причини відсутності колективної безпеки. Окрім того, існує потреба розглянути погіршення проблеми соціально-економічної ситуації через карантинні обмеження та падіння економіки у всьому світі. Соціально-економічна криза позначилася на добробуті населення як менш розвинених, так і більш розвинених держав [6]. Проте, проблема соціально-економічної нерівності виявляється у обмеженому доступі не тільки до матеріальних благ, а й до інформаційних ресурсів. У надзвичайних ситуаціях збільшується розшарування суспільства, що викликає соціальний резонанс, посилення проблеми нерівності та спричинена їй соціальна напруженість надає деструктивний вплив та потребує зусиль органів державної влади для її врегулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Сьогодні з'явилось багато публікацій, де автори, незалежно від їхньої кваліфікації та професійної приналежності, активно прагнуть висловитися з приводу глобалізації та її зв'язку з COVID-19. Цілком очевидно, що сучасна пандемія показала гранично широкий розкид думок щодо того, що є глобалізацією. При цьому проглядається тенденція, коли міркування про це гранично складне явище робляться без звернення до спеціальних знань та авторитетних джерел. Характерним прикладом таких суджень є суб'єктивна думка Фаррела, автора однієї з таких публікацій, коли він пише: «Відчуття кризи глобалізації світу склалося ще в 2019 р. у багатьох людей, це стало видно всім щоб бути просто самообманом».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Тема глобалізації є надзвичайно актуальною у період впливів пандемії COVID-19, адже за нинішніх умов вона прискорюється, в результаті виникають значні зміни, які знаходять своє відображення у численних наукових публікаціях [8]. Уклад глобалізації, що видавався цілком стабільним, обвалився швидко, майже миттєво і від відносно невеликого поштовху, сьогодні сторінки різноманітних видань рясніють відповідними заголовками статей, де йдеться про низхідний тренд глобальних процесів, а то й зовсім про завершення глобалізації. Тому, аналіз цього процесу має практичне значення, будучи об'єктивно-історичним явищем і процесом, глобалізація

як така, неспроможна оцінюватися позитивно чи негативно, вона пов'язана як із позитивними, так з і негативними результатами людської діяльності в умовах, коли світ дедалі більше стає цілісною замкнутою системою.

Мета статті полягає в обґрунтуванні управлінських підходів у державній соціально-економічній політиці в період глобалізаційного впливу COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Закриття національних кордонів та практично повне припинення міжнародного транспортного сполучення на тривалий термін, так само як і зупинка багатьох виробництв, зростання безробіття, значне зниження життєвого рівня абсолютної більшості населення, обмеження цивільних прав не залишаться без серйозних наслідків як усередині окремих держав, так і на міжнародному рівні. Було відкрито вдосконалені можливості боротьби з COVID-19 впроваджуючи нові технології, безпосередньо пов'язані з цифровими методами та практиками [2]. У період пандемії COVID-19 вірус поширюється з великою швидкістю, завдаючи збитків як людським ресурсам, так і більшості галузей світової економіки.

В даних умовах на перший план виходить трансформація тих галузей, які безпосередньо впливають на стан людей і допомагають їм впоратися з системними кризовими проблемами, такими як обмеження доступу до медичних закладів, погіршення стану здоров'я, психічні розлади, перебудова системи освіти, скорочення робочих місць. В умовах пандемії необхідно виробляти єдину стратегію подолання кризової ситуації, головним напрямком обрано боротьбу з негативними наслідками економіки, а мотивацією має стати єдиний простір у галузі охорони здоров'я, пов'язаний із загрозою здоров'ю та життю громадян. У свою чергу створення консолідованого ринку охорони здоров'я пропонує розвиток єдиного ринку цифрових технологій, які також можуть бути включені до глобальної стратегії реагування на кризи.

Світова спільнота уже близько підійшла до створення єдиної бази користувачів, у якій об'єднуються номери мобільних телефонів, кредитних карток, паспортів з аккаунтами у соціальних мережах, що дозволить значно полегшити вирішення соціальних питань населення. Оперативно розроблені та успішно діють онлайн-програми, які дозволяють, використовуючи математичну модель, наочно пояснювати, як поширюється хвороба, як важливо обмежити контакт та дотримуватися

дистанції [5]. Повсюдно впроваджуються системи штучного інтелекту, що дозволяють використовувати інформацію мобільного зв'язку про пересування людей для вивчення поширення хвороби.

Дія цифрових технологій на повсякденне життя людини наочно демонструє освітній процес, нові інформаційні технології активно впроваджуються у навчання, рішуче розгортають освітню парадигму від «аналогового» принципу до дистанційно-цифрового. Навчальний процес стає більш гнучким, створеним під конкретного студента, який сам формує запит на отримання знань і включається до процесу навчання у зручний для нього час.

Інтерактивні заняття досягають чималої ефективності та підвищують відсоток засвоєння навчального матеріалу, найбільшим і очевидним досягненням цифрової ери є вільний доступ до навчального масиву та наукових досліджень.

Сьогодні освіта має забезпечувати у суспільстві впевнений перехід у цифрову епоху, орієнтовану на зростання продуктивності праці, вона повинна бути спрямована на підготовку фахівців, які гарантовано затребувані на ринку праці, легко та вільно володіють мобільними та інтернет-технологіями, а також орієнтовані на безперервне навчання чи підвищення кваліфікації за допомогою електронного навчання [1]. Сьогодні запускаються єдині інформаційні служби, онлайн-сервіси, які дозволяють людині, зробивши лише одне звернення, отримати вичерпну інформацію, супровід та практичний результат.

В Україні у режимі онлайн вже можна оформити отримання паспорта або посвідчення водія, оплатити комунальні послуги, записати дитину в дитсадок і дізнатися особистий статус у податкових, пенсійних та багатьох інших державних органах. Процес цифровізації розгортається у світі стрімкими темпами, віртуальні помічники наших смартфонів можуть відповісти на будь-яке запитання, штучним інтелектом оснащені безпілотні літальні апарати, відеоспостереження, охоронні пристрої, навігаційні системи. Самонавчальні програми оптимізують роботу у багатьох сферах життя, інтелектуальні системи аналізують велику кількість даних та вибирають оптимальний режим роботи світлофорів, інтенсивності освітлення вулиць. Їх разом із дорожньою інфраструктурою підключають до єдиної транспортної платформи, що дозволить контролювати дорожні потоки, попереджати водіїв про небезпеку на дорозі та мінімізувати затори.

Однак, під впливом пандемічної кризи віртуальні зв'язки та форми соціальної організа-

ції не лише набувають конкурентної переваги над традиційними підходами фізичної комунікації, а й мають оцінюватися з погляду їхніх політичних ефектів у системі суспільно-владних відносин. Форсування цифрового переходу продукує численні соціальні та політичні ризики на глобальному та національному рівнях [4]. Особливого значення надається питанням інформаційно-цифрового суверенітету та збереження політико-культурної автономії національної держави на фоні глобального поширення технократизму як нової форми геополітичного тиску у цифрову пост пандемічну епоху.

Пандемія COVID-19 додала прискорення трансформаційним процесам у багатьох сферах суспільного буття, що створює необхідність суттєвої корекції управлінських стратегій на світовому та національному рівнях. Ці зміни пов'язуються насамперед із глобальним цифровим переходом, соціальні та політичні ефекти якого мають повсюдний характер. Пандемія пропонує нові формати взаємовідносин держави та суспільства, нові критерії лояльності громадян та легітимності владних стратегій [9]. Як відомо, віртуалізація комунікаційного середовища реалізує соціальну тканину та сприяє примітивізації форм масового культурного сприйняття.

При цьому суттєво, що в онлайн-мережах відбувається громадянська соціалізація та формування ціннісних установок користувачів, основну когорту яких становлять представники молодших поколінь. Отже, соціальну цифровізацію можна розцінювати як один із основних чинників збереження світоглядного розколу у суспільстві. Реакції медіапростору на глобальну загрозу не лише свідчать про вразливість цифро мережевих форм соціальних взаємовідносин, а й дозволяють виявити маніпулятивний характер інформаційних стратегій у віртуальній медійній сфері, котрі спрямовані на дестабілізацію та ерозію інституційної довіри у суспільстві. У такому контексті можна говорити про наявність технологічних інструментів для втручання ключових гравців глобальної інформаційно-комунікаційної інфраструктури до суверенних політичних систем національних держав.

Основною гарантією соціально-економічної стабільності у цьому концепті виступають передові технології цифрового нагляду, інституційний технократизм проголошується прогресивною західно-центричною ідеологією суспільного розвитку на його пост ліберальному етапі [3]. Кризові явища та інші проблеми соціально-економічного характеру змушують суспільство постійно зазнавати змін, які як

позитивно, так і негативно впливають на державу в цілому. Окрім того є потреба розглянути погіршення проблеми соціально-економічної нерівності через карантинні обмеження та падіння економіки у всьому світі.

Пандемія COVID-19 посилила фінансове становище держав, неурядових організацій та гуманітарних установ, які надають допомогу біженцям. Розвинені країни, які раніше надавали допомогу країнам третього світу, сконцентрувалися на соціальній підтримці своїх громадян та налагодженні функціонування власної системи охорони здоров'я. У зв'язку з загостренням соціально-економічної кризи, спричиненої карантинними обмеженнями, погіршувалося і так погане становище біженців зайнятих на неформальному ринку праці.

Не будучи громадянами держави, на території, чиїх таборів вони проживають, до них не належать державні заходи підтримки безробітних, тому вони залежать від виплат гуманітарних організацій. Карантинні обмеження призвели до більш глибокої кризи, і малоімовірно, що ці люди зможуть знайти роботу після їхнього остаточного зняття, тому гуманітарні потреби біженців будуть збільшені. Пандемія COVID-19 – це лише одне з глобальних проблем людства, однак на поведінку та взаємини людей, на економіку та інші сфери суспільного життя, а певною мірою і на глобальний світовий порядок ця пандемія, безсумнівно, вплине [5]. Сьогодні зросла соціальна, економічна та політична напруга в суспільстві, причому не лише в окремих країнах, а й у світовій спільноті загалом.

Поки що можна лише припустити, що відбудеться, якщо погіршення соціально-економічної нерівності не зупиниться, і хвиля протестних настроїв не спаде, шляхи вирішення проблеми зводяться до системного реформування, яке б забезпечило всіх однаково владою, багатством і ресурсами. Соціально-економічна криза, яку спровокувала пандемія COVID-19, відкрила можливості для спільних зусиль щодо вирішення взаємопов'язаних глобальних проблем, незважаючи на всі їх негативні наслідки, а ігнорування цих можливостей призведе до ще більшого дисбалансу.

Формулювання висновків і перспектив подальших досліджень в даному напрямку. Соціально-економічна криза позначилася на добробуті населення як менш розвинених, так і більш розвинених країн, в особливу групу ризику потрапили категорії населення, які втратили роботу і залишившись під опікою гуманітарних організацій. Проте проблема нерівності виявляється у обмеженому доступі не тільки до матеріальних благ, а й до інформаційних ресурсів. Ця проблема підкріплюється

дискримінацією за статевою та расовою ознакою, у кризовій ситуації збільшується майнове розшарування суспільства, що викликає величезний суспільний резонанс.

Посилення проблеми нерівності та спричинена їй соціальна напруженість надає деструктивний вплив на міжнародну безпеку та потребує об'єднань зусиль країн для її врегулювання. Соціально-економічна нерівність у сучасному світі тільки зростає, якщо до її основних причин можна віднести економічну кризу, корупцію, транснаціональну злочинність, та менш помітні фактори, що впливають на розшарування світового суспільства. Разом із безробіттям зростають ризики дитячої праці, насильства, ранніх шлюбів та інших форм експлуатації, від яких біженці практично не захищені. Подібні події безпосередньо ведуть до майнового розшарування суспільства та соціальної напруги, що дають деструктивний ефект на міжнародну безпеку. Глобальна концепція в галузі безпеки вступила у фазу тривалої нестабільності, що супроводжується зростанням загроз цивільних заворушень у всьому світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Батиргарєєва В.С. Основні напрями протидії поширенню дезінформації (на прикладі пандемії COVID-19). *Інформація і право*. № 2(33). 2020. С. 121–131.
2. Бернс Л. Інновації у сфері охорони здоров'я URL: <http://www.management.com.ua/interview/int021.html> (дата звернення: 12.02.2022).
3. Бугайчук К. Л. Питання вдосконалення положень чинного законодавства України щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19. *Право і безпека*. 2020. №2(77). С. 147–155.
4. Бутник О. О., Немирівська О. Я. Особливості публічного управління в умовах світової пандемії. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 142–148.
5. В Facebook придумали новий спосіб боротьби з фейками о коронавірусе. URL: <https://tech.liga.net/technology/novosti/v-facebook-pridumali-novyy-sposob-borby-s-feykami-o-korona-virusse> (дата звернення: 19.02.2022).
6. Великодна М. С. Моделі і методи надання психологічної допомоги під час пандемії COVID-19: зарубіжний досвід. *Психологічний часопис*. 2020. Т. 6. Вип. 4. С. 229–237.
7. Здоровье-2020: основы европейской политики и стратегия для XXI века. Всемирная организация здравоохранения. Европейское региональное бюро. URL: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0017/215432/ (дата звернення: 15.03.2022).
8. Лехан В. М., Слабкий Г. О., Шевченко М. В. Аналіз результатів реформування системи охорони здоров'я в пілотних регіонах: позитивні наслідки, проблеми та можливі шляхи їх вирішення. *Україна. Здоров'я нації*. 2015. № 3. С. 67–86.
9. Мартякова О. В. Перспективи модернізації охорони здоров'я. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2015. № 4(32). С. 23–30.